

tuos, & vide: *Isti congregati sunt, venerunt tibi. Ego vivo (dixit Dominus) quia omnibus his velut ornamento vestieris, & circumdabis tibi eos, quasi sponsa; quia deserta tua, & solitudines tuæ, & terra ruine tuæ nunc angusta erunt præ habitatoribus, & longè fugabuntur, qui absorbebant te.*

Si tanta diligentia Dominus Jesus Christus, Deus, ac Liberator noster, Thomam Indos adire persuadet renitentem, ac dicentem: *Quocumque mitte me præterquam ad Indos: Et Bartholomeum, qui ibidem Dæmones mirabiliter torfit, Indosque ad fidem convertit, eorum divitias respuens, ac fidei Evangelicæ potiores aurofodinas, quas sequerentur, offendit, & Te, Sanctissime Pater, Imperatorem tuum Deum imitari, æmulari, comitari convenit, cum illum milites suos Apostolos in Indos destinantem, ac penè urgentem videas. Sed dices: Non credent Idololatræ Christo, non parebunt Evangelio: *Crediderunt (inquit in gestis Apottolicis Lucas) prædicante Paulo, quotquot prædestinati erant à Deo ad vitam æternam; nullus certè non credidit ex prædestinatis.**

Quàm verò libenter fidem suscipiant, Prædicatores reverentur, & audiant, Ecclesias ædificent, religiosi subdantur. Indistius Novæ Hispaniæ, testes sumus omnes, qui inter istos versati sumus; de valde autem distantibus ab hujus Provinciæ terminis à Venerabili Patre Fratre Bernardino de Minaya, nunc Priore Sancti Dominici hujus Civitatis Tenuxtitlan, seu Mexico, verum habemus testimonium, qui cum duobus socijs Religiosis usque in Provinciam de Nicaragua viam trecentum leucarum, & amplius peragravit, Idololatræ docendo, Idola confringendo, & comburendo, vexilla regis Christi erigendo, & Ecclesias fundando; ad quæ omnia libentissimos, & promptos Indos (qui numquam viderant Religiosos prædicantes eis) invenit, Baptismum spontaneè petentes, cum laureolis roseis; cibo, & potu ei obviantes, viasque ampliantes, atque tergentes, & suo modo cum gratiarum actione dicentes: *Benedictus, qui venit in nomine Domini.* Sta.

Stabilem quippe Comitem (quem Reges Sæculi appellant) (*) Te Supernus, Cœlestisque Rex constituit, ut circa stationem tuam pervigil semper insistas; huc tamen, & illuc, ubi major necessitas poscat, transmittendos milites, ac Comites tuos, vestimenta, & alimenta gregarijs tuis distribuere debes, ne si stipendiorum inopia, Equitum, Peditumque penuria res militaris seignius agatur, minusque procedat, Imperatori culpa adscribatur; id Te agente, ut confidimus, Coronam (sicut par est)

reportaturo beatam.

(*) Summum Pontificem appellat *stabilem Comitem* (vulgò *Condestable*) ob quamdam similitudinem Officiorum.

BULA DE EL SEÑOR PAULO III. dada en favor de los Indios.

PAULUS Episcopus Servus Servorum Dei Venerabilibus Fratribus, Universis Episcopis Occidentalis, & Meridionalis Indiæ, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Altitudo Divini Concilij (quod humana nequit ratio comprehendere) ex suæ immensæ bonitatis essentia, aliquid semper ad Salutem Humani Generis pullulans, tempore congruo, & soli suo secreto ministerio (quod ipse Deus novit) opportuno producit, & manifestat, ut cognoscant mortales ex suis meritis tamquam ab ipsis, nihil proficere posse, sed eorum salutem, & omne donum gratiæ ab ipso Summo Deo, & Patre luminum provenire. Sanè eum sicut (non sinè grandi, & spiritali mentis nostræ lætitia) accepimus, quàm plures Incolæ Occidentalis, & Meridionalis Indiæ, licet Divinæ sint legis expertes, Sancto Spiritu tamen co-

perante illustrati, errores, quos hætenus observarunt, penitus ab eorum mentibus, & cordibus abjecerint, ac Fidei Catholicæ veritatem, & Sanctæ Ecclesiæ unitatem amplecti, & secundum Ritus ejusdem Romanæ Ecclesiæ vivere desiderent, & proponant; Nos, quibus omnes Oves divinitus sunt commissæ, cupientes eas, quæ extra verum Ovile (quod est Christus) sunt, ad ipsum Ovile, ut fiat ex illis unus Pastor, & unum Ovile, perducere, ac Sanctissimorum (Apostolorum), qui nobis verbo, & exemplo Pastoralis Officij formam tradentes, nascentis Ecclesiæ infantiam lacte, provectam verò ejus ætatem solido cibo nutrierunt, vestigijs inhærendo, novellas plantationes ipsius Ecclesiæ, quas in diæta Occidentali, & Meridionali India, Altissimus plantare dignatus est, sic donec coalescant, ut non omnia, quæ per Orbem Ecclesia jam firmata custodit, illis custodienda mandemus, sed tanquam Parvulis in Christo aliqua Paterno affectu indulgeamus, confovere. Ac circa eorum regenerationes nonnulla (ut etiam accepimus) suborta dubia primitus fortè submovere volentes, matura sub hoc deliberatione præhabita Authoritate Apostolica nobis ab ipso Domino Nostro Jesu-Christo per Beatum Petrum, cui, & Successoribus suis, Apostolatus Ministerij dispensationem commisit, tradita, tenore præsentium decernimus, & declaramus illos, qui Indos ad Fidem Christi venientes, non adhibitis Cæremonijs, & Solemnitatibus ab Ecclesia observatis, in Nomine tamen Sanctissimæ Trinitatis baptizaverunt, non peccasse, cum, consideratis tunc occurrentibus, sic illis bona ex causâ putamus visum fuisse expedire. Et fortè deficit, ut hujusmodi novellæ plantationes quantæ Dignitatis lavacrum regenerationis, quantumque ab illis lavacris, quibus antea in sua infidelitate utebantur, differat, non ignorent; statuimus, ut qui in posterum extra urgentem necessitatem Sacrum Baptisma ministrabunt, ea observent, quæ à dicta Ecclesia observantur, oneratis super tali necessitate conscientijs eorum; extra quam

quam quidem necessitatem, saltem hæc quatuor observentur; primum, Aqua Sacris actionibus sanctificetur. Secundum, Cathecismus, & Exorcismus fiat singulis. Tertium, Sal, Saliva, Capillum, & Candela ponatur duobus, vel tribus, pro omnibus utriusque sexus tunc baptizandis. Quartum, Chrisma ponatur in vertice capitis, & Oleum Cathecumenorum ponatur super cor viri Adulti, Puerorum, & Puellarum; Adultis verò Mulieribus ponatur in illa parte, quam ratio pudicitie demonstrabit. Super eorum Matrimonijs hoc observandum decernimus, ut qui ante Conversionem plures juxta illorum morem habebant uxores, & non recordantur, quam primò acceperint, Conversi ad Fidem unam ex illis accipiant, quam voluerint, & cum ea Matrimonium contrahant per verba de præsentibus, ut moris est; qui verò recordantur, quam primò acceperint, alijs dimissis, etiam retineant. Ac eis concedimus, ut conjuncti etiam in tertio gradu tam consanguinitatis, quam affinitatis, non excludantur à Matrimonijs contrahendis, donec huic Sanctæ Sedi super hoc aliud visum fuerit statuendum. Et circa abstinentiam ab illis suscipiendam etiam statuimus, quòd in Vigilia Nativitatis, & Resurrectionis Domini nostri Jesu-Christi, & omnibus sextis ferijs Quadragesimæ jejunare teneantur. Ceteros verò Jejuniorum dies, eorum beneplacito propter novam ad Fidem eorum Conversionem, & ipsius Gentis infirmitatem permittimus, ita quòd jejunium repugnans sanitati, vel non bene quadrans officio, vel exercitio alicujus, non censeatur illi ab Ecclesia præceptum. Eisque etiam concedimus, quòd quadragesimalibus, & alijs prohibitis Anni temporibus Lacticinijs, Ovis, & Carnibus, tunc temporis dumtaxat vesci possint, cum ceteris Christianis ob aliquod Sanctum opus obeundum similibus cibis vesci posse à Sede Apostolica pro tempore fuerit concessum. Dies autem, in quibus eos volumus à servilibus operibus cessare, declaramus esse omnes dies Dominicos, ac Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ,

niæ, Resurrectionis, & Ascensionis, ac Corporis ejusdem Domini nostri Jesu-Christi, & Pentecostes; nec non Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis Gloriosæ Dei Genitricis Virginis MARIE; ac ejusdem Beati Petri, & Pauli ejus Coapostoli; ceteros verò dies festos, ex causis suprascriptis, illis indulgemus. Et insuper considerantes maximam ipsius Indiæ Occidentalis, & Meridionalis, à Sede Apostolica distantiam, tam vobis, qui in partem Apostolicæ Sollicitudinis assumpti estis, quam ijs, quibus super hoc vices vestras Authoritate per Nos vobis super hoc concessa, specialiter duxeritis committendas, omnes noviter conversos prædictos in quibuscumque Sedi Apostolicæ reservatis casibus, etiam in Literis in die Cœnæ Domini legi consuetis (nihil nobis de illorum absolutionibus reservantes) Authoritate Apostolica, injuncta eis Pœnitentia salutari, in forma Ecclesiæ consueta, prout prudentiæ vestræ videbitur expedire, absolventi plenam, & liberam à dictæ Sedis beneplacito facultatem concedimus. Et postremò, ne isti in Christo Parvuli malis exemplis corrumpantur, quòd aliquis Apostata in illis partibus se conferre non præsumat, sub Excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua, nisi post suum istinc recessum absolvi nequeat, decernimus; vobis nihilominus injungentes, ut ipsos Apostatas ex vestris Diocesis omninò expellatis, & expellere satagatis, ne teneras in Fide Animas corrumpere, & seducere possint. Et quia difficile foret, præsentis Literas nostras ad singula loca, ubi opus fuerit, deferre, volumus, & eadem Authoritate Apostolica decernimus, quòd ipsarum Literarum transumptis, manu alicujus Notarij Publici subscriptis, & sigillo alicujus Episcopi munitis, eadem Fides prorsus in judicio, & extra judicium adhibeatur, sicuti adhibetur Originalibus Literis, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque. Datis Romæ, apud Sanctum Petrum,

trum, Anno Incarnationis Dominicæ MDXXXVII, Kalend. Junij, Pontificatus nostri anno tertio. = Blossius B. Motta.

OTRA BULA DE EL SENOR PAULO III.
por la que declara capaces á los Indios de los Santos Sacramentos de la Iglesia, contra la opinion de los que los tenian por incapaces de ellos.

PAULUS Papa Tertius Universis Christi Fidelibus præsentis Literas inspecturis Salutem, & Apostolicam Benedictionem. *Et infra.* Veritas ipsa, quæ nec falli, nec fallere potest, cum Prædicatores Fidei ad Officium Prædicationis destinaret, dixisse dignoscitur: Euntes docete omnes Gentes, omnes dixit, absque omni delectu, cum omnes Fidei disciplinæ capaces existant. Quòd videns, & invidens ipsius humani generis æmulus, qui bonis operibus, ut pereant, semper adversatur, modum excogitavit hætenus inauditum, quo impediret, ne Verbum Dei Gentibus, ut salvi fierent, prædicaretur, ac quosdam suos Satellites commovit, qui suam cupiditatem adimplere cupientes, Occidentales, & Meridionales Indos, & alias Gentes, quæ temporibus istis ad nostram notitiam pervenerunt, sub prætextu quòd Fidei Catholicæ expertes existant, uti bruta animalia ad nostra obsequia redigendos esse, passim asserere præsumant, & eos in servitutem redigunt, tantis afflictionibus illos urgentes, quantis vix bruta animalia, illis servientia, urgeant; Nos igitur, qui ejusdem Domini nostri vices, licet indigni, gerimus in terris, & Oves gregis sui nobis commissas, quæ extra ejus Ovile sunt, ad ipsum Ovile toto nixu exquirimus, attendentes Indos ipsos, utpote veros

homines, non solum Christianæ Fidei capaces existere, sed, ut nobis innotuit, ad Fidem ipsam promptissimè currere, ac volentes super his congruis remedijs providere, prædictos Indos, & omnes alias Gentes ad notitiam Christianorum in posterum deventuras, licet extra Fidem Christi existant, sua libertate, & dominio hujusmodi uti, & potiri, & gaudere, liberè, & licitè posse, nec in servitutum redigi debere, ac quidquid secus fieri contigerit, irritum, & inane, ipsosque Indos, & alias Gentes Verbi Dei prædicatione, & exemplo bonæ vitæ ad dictam Fidem Christi invitatos fore, Authoritate Apostolica per præsentis Literas decernimus, & declaramus, non obstantibus præmissis, ceterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ Anno 1537.

Quarto Nonas Junij, Pontificatus nostri
anno tertio.

CONSTITUCIONES
DE EL
ARZOBISPADO, Y PROVINCIA
DE LA
MUY INSIGNE, Y MUY LEAL
CIUDAD
DE
TENUXTITLAN,
MÉXICO
DE LA NUEVA ESPAÑA.

CONCILIO PRIMERO.